

Lukáš 18,9-14. Kázání Elišky Havelkové 22.8.20

O těch, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl toto podobenství:

10 „Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus, druhý celník. 11Farizeus se postavil a takto se sám u sebe modlil: ‚Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník.12Postím se dvakrát za týden a dávám desátky ze všeho, co získám.‘ 13 Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout; bil se do prsou a říkal: ‚Bože, slituj se nade mnou hříšným.‘ 14 Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

Před dvěma týdny jsme byli se salvátorskými dětmi na táboře a měli jsme tam pobožnost na text, který jsme právě četli - o farizeovi a celníkovi. Tento text vychází podle tradičních perikop na tuto neděli, jedenáctou neděli po trojici.

Tak jako na každém táboře děti byly rozděleny do skupinek a sbíraly body za všechno dobré, co se jim povedlo. Body se zapisovaly na tabuli a každý, kdo o to stál, si je mohl přepočítat a zjistit, kdo se více snažil, jaká skupinka je lepší, která je horší. Děti se kvůli bodům velmi snažily. Podobně to funguje také ve škole se známkami. Studenti se snaží méně či více a dostanou za to nějaké ohodnocení, které také umožňuje určit, kdo je lepší a kdo je horší. Pedagogicky je to výborný motivační prvek. Konec konců provází nás životem i po škole, i v dalším životě sbíráme různé pomyslné známky a body. Můžeme například sledovat, kdo má větší či menší plat, větší či menší vzdělání nebo sociální status. Takové pomyslné bodíky sbíráme ve všech možných oblastech našeho života a pomáhají nám se orientovat a motivovat, zorganizovat se, něčeho v životě dosáhnout. Mají ovšem také svojí velmi stinnou stránku. Problém s takovým bodováním nastává zejména tehdy, když se bojovka sbírání bodů stane měřítkem hodnoty člověka - anebo když se začne aplikovat na něco, co je ze své podstaty neměřitelné -, třeba na lásku.

V manželství pak jeden z partnerů může nabyt dojmu, že nasbíral mnohem více pomyslných bodů než ten druhý. Uklízí celý týden, stará se o děti, nosí domů více peněz, chodí na nákupy. Jako by za každý dobrý skutek získal pomyslný bod do bojovky života. A vskutku, když mi bylo deset, tak jsem do skauta nosila každý týden sešitek s podpisy od mámy za každý úkon v domácnosti, a tyto body se počítaly do celotáborové hry. Když jsem umyla nádobí, dostala jsem dva body, za vynesené koše dokonce čtyři. Díky bodování jsem začala pomáhat v domácnosti a uvědomila jsem si, co všechno je potřeba obstarat. Nicméně jsem nezačala nikoho doma více milovat. Přesto jsem si najednou připadala o něco lepší člověk. Rozhodně lepší, nežli kluci z vedlejší družinky, kteří měli bodů mnohem méně. Představte si ale, že bych nyní doma za každé umyté nádobí a vyluxování dostala od přítele body a mohli bychom si porovnat, kdo je lepší partner. Říká se, že láska se měří obětí. Nikdo nemá větší

lásku než ten, kdo položí život za své přátele, čteme v Písmu, nicméně bibličtí svědkové těžko mysleli, že bychom mohli za lásku začít rozdávat body. A ty pak porovnávat.

Toto je samozřejmě absurdní. Jenže - je to opravdu tak absurdní? Kolik z nás opravdu přestalo v životě počítat body a zásluhy a kdo z nás se přestal porovnávat? Podívejte se třeba na proroka z našeho dnešního prvního čtení. Jonáš (velký to prorok!) neměl rád Ninive a navíc věděl, že je Bůh milosrdný a že jestli Ninivští projeví lítost, Bůh se určitě smiluje... a Jonáš bude za blbce! Vždyť si ti ninivští vůbec, ale vůbec nic dobrého nezasloužili. Jediné, co si zasluhují je síra a oheň s nebe. Hospodin je podle proroka Jonáše moc měkký - rozmazluje ty cizáky, kdyby to bylo na Jonášovi, už by bylo dávno po nich. Boží milosrdenství je z pohledu Jonáše nespravedlivé: Ninive si zaslouží spravedlivý trest. A místo toho tady trpí jenom poslušný - no dobře - o poslušnost se pokoušející Jonáš. Chudáček. Vždyť má mnohem víc bodů v bojovce než Ninivští.

Kdysi, když jsem jezdila na tábory s kostelem, po nástupu jsme se mohli rozprchnout do kuchyně a udělat frontu s ešusy. Když jsme se moc prali, nastoupil na nás náš hlavní vedoucí a prohlásil: mnozí poslední budou první a mnozí první budou poslední, což byl signál pro to, abychom se zrcadlově vyměnili, takže pokud jsem náhodou doběhla první, skončila jsem poslední v řadě. Velmi jsme tím trpěli, zvláště my, kdo jsme dorazili do kuchyně jako první. Bylo to přece nespravedlivé. To jsme si nezasloužili. Když jsem doběhla první, tak přece nebudu čekat na konci řady, až si všichni ostatní naberou. Byla jsem první a měla jsem nárok na první porci! Zasloužila jsem si to! Chudáček. A teď nějaký zpomalení lenochodí mi budou jíst před očima, zatímco já budu stát s ešusem a čekat na svoji řadu. ...Milosrdenství není příjemné těm prvním, těm nahoře. Připadá jim nespravedlivé. Mají přece právo na svoje místo, jsou lepší. Mají důvěru ve své schopnosti, zasloužili si lepší místo a ti ostatní - no, ti se měli víc snažit.

Přesně pro ty, kteří si byli jistí sami sebou a pohrdali ostatními, protože nasbírali méně pomyslných bodů, pro ty řekl Ježíš podobenství, které jsme před chvílí slyšeli. Farizeové byli velmi zbožní lidé. Byli to velmi šikovní věřící, kteří svým životem chtěli Bohu dělat čest. Farizeové žili aktivní život víry. Snažili se, velmi se snažili - o spravedlnost. Velmi se omezovali pro Boží čest. Chtěli ukázat světu, jak úžasnému Bohu mohou sloužit - a chtěli to ukázat na svém zbožném životě. Postili se častokrát několikrát za týden, trápili svá těla posty a přísnou askezí. Žili v přísné sexuální čistotě a vyhýbali se všem nemorálnostem. Nebyli jako ti hulvátí Římané. Nepodváděli, odváděli poctivých deset procent ze svých příjmů: kam se na ně hrabe našich pět procent a hlavu vzhůru. Měli živou zbožnost. Nicméně v tom procesu udělali ze života víry jakousi táborovou bojovku. Lidé, kteří jsou přísní sami na sebe, jsou často přísní také na jiné. Aby při oné vyčerpávající námaze zbožného života měli pomoc a povzbuzení, sdružovali se jen s těmi

správnými lidmi, lidmi, kteří jsou stejně zbožní - ne jako ti ostatní. Je přece třeba nazývat hřích hříchem. Ty ostatní, kteří se plácají v bahýnku své neschopnosti, ať si vezme třeba čert. Měli se více snažit, ještě by nás nakazili svojí liknavostí. Farizeus se modlil sám u sebe, sám před sebou, s jistou dávkou satisfakce. Díky Bože, že nejsem jako ti, kteří tě neberou vážně. Vidíš jak se snažím? Podívej se, co všechno jsem dokázal.

Víte, když jsem dobíhala se svým ešusem tenkrát na táboře jako první do kuchyně k výdeji jídla, bylo mi jedno, že si třeba někdo zvrtnul kotník, nebo byl prostě unavený, nebo malý, nebo pomalý. Bylo mi to upřímně jedno. Kdyby ale několikrát za týden náš vedoucí neudělal šarádu fronty na výdej jídla, pak by se ti nejmenší dostali k jídlu až jako poslední. Vždy.

Celník v Ježíšově podobenství není žádný svatoušek. Zvláště v tomto týdnu, kdy jsme si připomněli okupaci Sovětským svazem v 68, doceníme slovo kolaborant. A to je přesně to, kým byli celníci. Kolaboranti s okupační mocí. I celník z našeho podobenství byl takový Bureš, kolaborant, který za peníze zradil svoji čest a čest svého lidu a svého Boha. Takový kolaborant s okupačními vojsky - ať už Římskými, nebo Varšavskými - se rozhodně nepostí, nečekali bychom od něj kdoví jakou spravedlnost a čistotu, zvláště sexuální, a pokud by se mu něco mohlo povést, tak leda nějaké finanční příspěvky na bohubilé účely - ale přiznejme si, deset procent je přece jen dost... Kolaborant je hajzlík, kolaborant přece není hoden našeho soucitu. ... a už vůbec to není materiál, vhodný jako příklad správné modlitby!

Jenže, kolaborant je taky jenom člověk. A Ježíš vidí za táborové bodování, vidí nad to, zda je někdo pravičák či levičák, zda slouhlasí s okupací či ne, zda třídí každý odpadek, nebo jezdí SUV... Jde mu o srdce. A kdyby se přišel i takový kolaborant modlit do chrámu a měl zlomené srdce a litoval, je jeho modlitba Bohu příjemnější než povýšenecká modlitba undergroundového křesťana, který si o sobě myslí, že je lepší nežli tamti ostatní. Je to nepříjemné slyšet.

Jestli je nějaká bojovka v životě víry, pak ta následující: omluvit se za to, co jsme provedli, odpouštět si, přijímat lidi, kteří nejsou "na naší úrovni" a povznést se nad politickou příslušnost, národnostní, intelektuální, sociální a jakoukoli jinou příslušnost, a vidět před sebou člověka. Člověka, který dělá, co může, a kterého má Bůh rád, kterého je Bůh sám připraven ospravedlnit, když se pokoří. A především pokud možno neřešit třísku v oku bližního, ale zabývat se svým vlastním trámem v oku. Nikdo z nás se nedokáže vykoupit ani ospravedlnit. Kdo se povyšuje, bude ponížěn a kdo se ponižuje, bude povýšen.
Amen.

Bohoslužby 22.8.2020

milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista

Píseň 667

IN: Povstane Bůh, a rozprchnou se jeho nepřátelé, na útěk se před ním dají, kdo ho nenávidí. Spravedliví se však zaradují a jásotem budou oslavovat Boha, budou se radostně veselit. Prozpěvujte Bohu, pějte žalmy jeho jménu, upravujte cestu tomu, který jede pustinami. Hospodin je jeho jméno, jásotem ho oslavujte. Otec sirotků, obhájce vdov je Bůh v obydlí svém svatém. (Ž 68)

Píseň 168, zpívejte čest vzdejte

Modlitba

Bože, máš srdce plné slitování - jak podivuhodné jsou tvé skutky. Od počátku světa a do jeho posledních končin se ujímáš všech sevřených a zotročených lidí. Stvoření lká po tvé spravedlnosti a ty se ho zastáváš. Tvůj svatý duch neustává vkládat do lidských srdcí touhu po tvém slitování, ale my, tvůj lid to nechceme vidět. Tvou lásku jsme dostali, ale nechali jsme si ji pro sebe. Sami u sebe se snažíme žít spravedlivě a zbožně, ale pro hříšníky tohoto světa jsme zůstali bez citu, ba ještě si na nich budujeme své sebevědomí. Uznáváme ty, kdo jsou mezi námi nejlepší a na slabé shlížíme svrchu. Ale kříž tvého syna odsoudil toto naše jednání. Hříšným a ponížným ses stal nadějí. Prosad' svoji milost i mezi námi. Přijď se svým duchem, který dává rozum i život. Amen

První čtení Jonáš 3:1-10 a 4:1

Píseň 425 skloň se k nám svou milostí

Kázání Lk 18,9-14

Po kázání 496 kam chvátáš srdce mé

Ohlášky

Přímluvy Agenda

Otče náš

Píseň 383 mne zajmi pane můj

Poslání říím 12

9Láska nechť je bez přetvářky. Oškivte si zlo, Iněte k dobrému. 10Milujte se navzájem bratrskou láskou, v úctě dávejte přednost jeden druhému.

11V horlivosti neochabujte, buďte vroucího ducha, služte Pánu. 12Z naděje se radujte, v soužení buďte trpěliví, v modlitbách vytrvalí.

Požehnání

Kéž je nám Bůh milostiv a dá nám požehnání, kéž nad námi rozjasní svou tvář! Ať je známa na zemi jeho cesta, mezi všemi pronárody jeho spása!

Píseň 667.5